

Pomen ekonomske pismenosti in analiza stopnje ekonomskega znanja

Andraž Konc¹

Povzetek: Namen – Prispevek preučuje stopnjo ekonomske pismenosti med študenti slovenske družboslovne fakultete in poudarja njen pomen za razumevanje mikro- in makroekonomskih konceptov, sprejemanje informiranih finančnih odločitev ter aktivno državljansko udejstvovanje.

Metodologija – Raziskava temelji na kvantitativnem metodološkem pristopu z uporabo vprašalnika, ki zajema demografske podatke in specifična ekonomska vprašanja. Preverjale so se tri hipoteze: razlike glede spola, politične usmerjenosti in generacijskih razredov.

Ugotovitve – Rezultati so pokazali nizko povprečno stopnjo ekonomske pismenosti (47 % pravilnih odgovorov). Statistično značilne razlike glede spola, politične usmerjenosti ali generacijske skupine niso bile ugotovljene. Najbolje so se študenti odrezali pri vprašanjih, ki so bila povezana z osnovnimi finančnimi koncepti, medtem ko so najslabše rezultate dosegli pri vprašanjih o fiskalni politiki in vladnih ukrepih.

Ključne besede: ekonomija, pismenost, ekonomsko znanje, izobraževalni programi

JEL klasifikacija: A20

The importance of economic literacy and analysis of the level of economic knowledge

Abstract: Purpose of the article - The article investigates the level of economic literacy among students at a private Slovenian higher education institution, highlighting its importance for understanding micro- and macroeconomic concepts, making informed financial decisions, and engaging in active citizenship.

Research methodology - The methodology employs a quantitative approach via a questionnaire covering demographic data and specific economic questions.

Findings - The results revealed a low average level of economic literacy (47% correct answers). No statistically significant differences were found with respect to gender, political orientation, or generational group. Students performed best on questions related to basic financial concepts, while questions regarding fiscal policy and government measures showed the lowest performance.

Keywords: economics, literacy, economic knowledge, educational programs.

Acknowledgements

The article is based on research conducted as partial fulfilment of a PhD programme. This article is written in the Slovene language.

¹Doctoral student at School of
Advanced Social Studies, Nova
Gorica, Slovenia,
andrazkonc@gmail.com

©Copyrights are protected by =
Avtorske pravice so zaščitene s
Creative Commons Attribution-
Noncommercial 4.0 International
License (CC BY-NC 4.0) =
Priznanje avtorstva-
nekommercialno 4.0 mednarodna
licenca (CC BY-NC 4.0)

DOI 10.32015/JIBM.17.2025.2.6

Mednarodno inovativno
poslovanje =
Journal of Innovative Business
and Management

ISSN 1855-6175

1 UVOD

Ekonomska pismenost je v sodobni družbi bistvena, saj posameznikom omogoča razumevanje osnovnih ekonomskih konceptov, sprejemanje premišljenih finančnih odločitev in učinkovito upravljanje osebnih financ (Dilek idr., 2018). Posamezniki z višjo stopnjo ekonomske pismenosti lahko bolje razumejo širše družbene in gospodarske procese ter se aktivneje vključujejo v gospodarsko in družbeno življenje (Lusardi in Messy, 2023). Takšno znanje posameznikov vpliva tudi na stanje gospodarstva določene države (Balén, 2017), zato je pomen ekonomske pismenosti v sodobnih družbah, kot je Slovenija, izjemno relevanten. Razumevanje stopnje ekonomske pismenosti družbe je pomemben dejavnik za oblikovalce politik in šolnike pri sprejemanju odločitev (Murtinu idr., 2017), zato je bila izvedena kvantitativna raziskava, s katero ugotavljamo njeno raven, in sicer na vzorcu študentov slovenske družboslovno usmerjene zasebne fakultete.

Pismenost SSKJ (n. d.) definira ne le kot sposobnost branja, temveč tudi kot znanje, poznanje česa sploh. Ne obstaja pa akademski konsenz glede najbolj primerne definicije pojma. Ena izmed primernih bi lahko bila: "Sposobnost uporabe ekonomskih veščin in okvirov za razlago ali razpravo o velikem delu sveta, v katerem živimo – od razumevanja oportunitetnih stroškov pri naših osebnih odločitvah do oblikovanja pogleda na učinkovitost ekonomskih politik" (Livermore in Major, 2021, 1). Sedem temeljnih tem ekonomije, ki so najpogostejše zajete v vprašalnikih o ekonomski pismenosti so (McCowage, 2023): redkost dobrin; ekonomsko vedenje; alokacija blaga in storitev; struktura in delovanje trgov; proizvodnih dejavnikov; poslovni cikel in vloga države in ekonomskih inštitucij. Ekonomska in finančna pismenost predstavljata temelj sodobnega družbenega in gospodarskega razvoja (Ingale & Paluri, 2022). Ekonomska pismenost pomeni sposobnost razumevanja ključnih mikro- in makroekonomskih konceptov. Ti koncepti vključujejo povpraševanje, ponudbo, inflacijo, obdavčitev in državno porabo v okviru naših vsakodnevnih dejavnosti.

Izobraževanje predstavlja temeljni dejavnik pri spodbujanju in razvijanju ekonomske pismenosti, saj omogoča posameznikom pridobivanje ključnih znanj in veščin za razumevanje ekonomskih pojavov in procesov (David, 2023). Študenti pridobijo ekonomsko pismenost, če lahko uporabijo osnovne ekonomske koncepte tudi kasneje v situacijah, ki niso eksaktne tistim v predavalnici (Salemi, 2005). Ne le formalno izobraževanje, temveč tudi skupinske delavnice, spletni viri in kampanje prispevajo k ozaveščanju in krepitvi ekonomske pismenosti (David, 2023). Ekonomska pismenost zajema vrsto znanj in spretnosti, ki omogočajo posameznikom, da razumejo ekonomska načela, razlagajo finančne podatke in uporabljajo kritično razmišljanje v realnem svetu (David, 2023) in pomeni, da lahko razumemo in ocenjujemo ekonomske koncepte ne le v povezavi z osebniimi financami, temveč tudi s širšimi nacionalnimi interesi ter v okviru naših političnih sistemov (Norrish, 2017). Ekonomsko znanje torej lahko služi kot orodje za učinkovito državljansko udejstvovanje in kot sredstvo za ohranjanje demokratičnih vrednot (Modig, 2022). Znano je, da ekonomska pismenost spodbuja racionalno odločanje in daje boljše ekonomske rezultate (Dilek idr., 2018). V takšnih razmerah bo povečanje ekonomske pismenosti povzročilo večjo gospodarsko učinkovitost ter blaginjo posameznikov in družbe; z razvijanjem ekonomske pismenosti je mogoče doseči širše družbene ekonomske cilje. Boljše razumevanje teh ekonomskih konceptov je povezano z boljšim upravljanjem tako aktivne (karierna rast, boljše pokojninsko planiranje, udejstvovanje na finančnih trgih) kot pasivne strani (pretirano zadolževanje, prevare) bilance stanja gospodinjstva (Bruegel, 2024).

Na podlagi pregledane literature in medijev je bilo ugotovljeno, da se v Sloveniji ekonomskemu opismenjevanju mladih še vedno namenja premalo pozornosti, čeprav bi se moralo z njim začeti že v zgodnjem izobraževanju. V Sloveniji se po priporočilih OECD krepi pomen funkcionalnega znanja in finančnega opismenjevanja, vendar ekonomija, kot samostojni predmet, v večini splošnoizobraževalnih programov ostaja obrobna. V

osnovnošolskem izobraževanju splošnega ekonomskega predmeta sploh ni, v splošnih gimnazijah se ekonomske vsebine pojavljajo le v izbirnih predmetih, medtem ko v strokovnih ekonomskih šolah niso vedno povezane s sodobnimi ekonomskimi temami. To pomeni, da trenutna stopnja ekonomske pismenosti ne odraža nujno individualnega interesa ali sposobnosti, temveč tudi sistemske vrzeli v izobraževalnih politikah. Glavni cilj raziskave je preučitev stopnje ekonomske pismenosti med študenti na slovenski družboslovno usmerjeni zasebni fakulteti. Osrednje raziskovalno vprašanje je: Kakšna je stopnja ekonomske pismenosti med študenti? Rezultati raziskave lahko služijo tudi kot uporabni podatki za fakulteto, da izboljša svoje kurikule in didaktične pristope ter tako zagotovi, da njeni študenti dosežejo visoko stopnjo ekonomske pismenosti.

2 METODE DELA

V prispevku je za analizo ekonomske pismenosti med študenti slovenske družboslovne fakultete uporabljen kvantitativni metodološki pristop. Raziskava je bila izvedena med študenti z vprašalnikom, ki je vseboval vprašanja večinoma temelječa na predhodnih raziskavah, ki so merila ekonomsko in finančno pismenost (to so OECD, Reserve Bank of Australia, Bruegla in The Standard in Poor's Ratings Services, CEE), druga vprašanja pa so avtorjeva lastna stvaritev, ki so nastala na podlagi prebrane teorije.

2.1 Postavitev hipotez

Hipoteze so utemeljene s teoretičnim izhodiščem in s pomočjo sorodnih empiričnih raziskav. Študije, kot je Lusardi in drugi (2010), pokažejo, da preučevana (finančna) pismenost pomaga izboljšati blaginjo družbe. Salemi (2005) je postavil hipotezo in ugotovil, da je ekonomska pismenost ključni dejavnik pri spodbujanju gospodarske rasti v družbi. Predpostavljamo lahko, da posamezniki pridobivajo tovrstne spretnosti in znanja z opazovanjem in interakcijo v družbi, na primer z ljudmi, ki imajo višjo raven ekonomske pismenosti (McCowage in Dwyer, 2022).

Moške študij ekonomije bolj zanima oziroma se bolj odločajo za tovrsten študij (Arnold, 2020; Megalokonomou, Yengin in Vidal-Ferninez, 2021). Po raziskavah je razlika med stopnjo ekonomske pismenosti med spoloma izrazita (glej na primer Kaiser idr., 2021). Tudi raziskava Happ in drugi (2021) je pokazala boljše rezultate nemških študentov v primerjavi s študentkami, so pa v okviru iste raziskave ugotovili, da takšnih razlik na Japonskem ni. Hipoteza 1: Študenti so bolj ekonomsko pismeni kot študentke.

V Veliki Britaniji obstaja povezava med finančno pismenostjo in politično usmerjenostjo, saj imajo finančno pismeni posamezniki večjo verjetnost, da se bodo usmerili na levo ali desno sredino političnega spektra kot pa na skrajnosti. (Montagnoli idr., 2016). Kljub temu pa Barton in Rodet (2025) ugotavljata, da višja raven ekonomske pismenosti v ZDA ne pomeni nujno večje politične enotnosti ali sprejemanja politik, ki jih zagovarjajo ekonomisti – ekonomsko pismeni posamezniki pogosto ohranjajo ideološko različna stališča. Ugotovljeno je bilo tudi, da je pri finančno pisemnih posameznikih večja verjetnost, da bo njihova politična usmerjenost skozi čas stabilna. Večja ekonomska pismenost je povezana z večjim premoženjem (Tortorice, 2020). Premožnejši ljudje pa so bolj verjetno desno usmerjeni (Powdthavee in Oswald, 2014). Slovenski kontekst pa je specifičen, saj večina izobraževalnih programov ne vključuje vsebin, ki bi neposredno izpostavljale tovrstne razprave, zato je naslednja hipoteza zastavljena bolj eksperimentalno. Hipoteza 2: Politično desno usmerjeni študenti dosegaajo višji nivo ekonomske pismenosti od levo usmerjenih.

Ljudje generacije X so glede na znanje in izkušnje v obdobju, v katerem je splošna razgledanost visoka, pri finančni pismenosti, boljši od mlajših generacij (GFLEC, 2021). Da so starejši tudi ekonomsko bolj pismeni, je bilo ugotovljeno v avstralski raziskavi

(McCowage, 2023). Hipoteza 3: Študenti, ki predstavljajo generacijo X, so bolj ekonomsko pismeni od študentov generacije Z.

2.2 Instrument, zbiranje in analiza podatkov

Za namen raziskave je – na podlagi pregledane literature in empiričnih študij – oblikovan vprašalnik. Namen vprašalnika je zbrati podatke o ekonomski pismenosti izbrane populacije. Oblikovana vprašanja se nanašajo na poznavanje teorije in bolj specifičnih makroekonomskih dognanj. V vprašalniku so tudi demografsko-socialna vprašanja, da lahko s statističnimi analizami pridemo do konkretnih, validnih rezultatov. Raziskava je bila opravljena s priložnostnim vzorčenjem. To pomeni nagovarjanje anketirancev, ki so "priročni" za raziskovalca zaradi lokacije, razpoložljivosti ali internetnih opcij (Taherdoost, 2016). Vzorčenje na sami fakulteti je priložnostno, saj smo odgovore dobili le od študentov izbrane fakultete in še to le od tistih, ki so se prostovoljno odločili izpolniti anketo. Kolikšen delež obiskovalcev bo izpolnilo anketo, je vnaprej nemogoče napovedati. Naš vzorec ni reprezentativen izven določene fakultete predvsem zaradi tega, ker vzorec ne zajema zadostnega števila anketirancev, prav tako pa je izobrazbena struktura specifična. Rezultati raziskave so sicer uporabni kot orientacijski vpogled v določeno študentsko okolje, vendar se zavedamo, da jih ni mogoče neposredno posploševati na celotno populacijo. Za izvedbo raziskave na državnem nivoju bi bil primeren stratificiran, naključni, pristop, saj zagotavlja, da so vse podskupine vključene v vzorčno populacijo. Kot instrument raziskovanja je bil izbran anonimni vprašalnik, ki je skupno zajemal 15 vprašanj. Vprašanja od 1 do 6 se nanašajo na splošne socialno-demografske podatke o anketirancih, kot so spol, starost, zaposlitev, politična usmerjenost in dohodek. V nadaljevanju pa je 9 vprašanj s ponujenimi odgovori iz polja ekonomije. Pri teh vprašanjih pa je pravilen le en odgovor. Vprašanja skupine znanja so zasnovana tako, da preučujejo razumevanje pojmov, kot so inflacija, javni dolg, fiskalna pravila, razpršitev naložb in podobno. Raziskava se je izvedla s pomočjo anketnega vprašalnika na spletu glede na razširjen pojav univerzalne digitalizacije in težnjo študentov po uporabi interneta in družbenih omrežij. Na začetku vprašalnika smo študente opozorili, da je namen raziskave preučiti stopnjo ekonomske pismenosti študentov. Zagotovljena jim je bila anonimnost podatkov, ki bodo uporabljeni izključno v raziskovalne namene. Vsa vprašanja, zastavljena v vprašalniku, so zaprtega tipa. Za izpolnitev vprašalnika pa je bilo potrebno odgovoriti na vsa zastavljena vprašanja. Za izvedbo raziskave je bil izdelan spletni vprašalnik z naslovom *Ekonomska pismenost*, ki je bil anketirancem dostopen na spletišču 1ka.si, in sicer v obdobju od 9. 5. 2024 do 17. 5. 2024. Rezultati so v nadaljevanju prikazani tudi grafično in tabelarično, vprašalnik je na voljo na koncu tega prispevka v poglavju Priloge. Anketni vprašalnik je bil izdelan na podlagi več relevantnih virov.

Končno število popolnoma izpolnjenih anketnih vprašalnikov je bilo 59, kar pomeni, da smo dosegli 22 % odzivnost. Največ anketirancev je bilo žensk (57,6 %), v starostni kategoriji 44–59 let (39,0 %), iz 4. dohodkovnega razreda gospodinjstva (25,4 %), zaposlenih v zasebnem sektorju (37,3 %) in s sredinsko politično opredelitvijo (30,5 %). Ostale demografske in druge značilnosti anketirancev so prikazane v Prilogi 2.

Prvo vprašanje je spraševalo po spolu anketirancev, da bi lahko kasneje analizirali morebitne razlike v ekonomski pismenosti med spoloma. Starost anketirancev smo razvrstili po generacijskih razredih, kot jih definira Beresford Research (n. d.). Takšna razvrstitev je bila uporabljena tudi v raziskavi Yawson in Yamoah (2020) ter v sorodni raziskavi o finančni pismenosti (Investopedia, 2022). Dohodke gospodinjstva smo razdelili po kvintilih, ki so določeni glede na povprečni ekvivalentni dohodek na člana gospodinjstva. To določa in uporablja SURS pa tudi ECB. V vsakem kvintilnem razredu je 20 % vseh oseb; v prvem kvintilnem razredu je 20 % oseb iz gospodinjstev z najnižjim ekvivalentnim dohodkom, v petem kvintilnem razredu pa 20 % oseb iz gospodinjstev z

najvišjim. Ker je v vzorcu veliko le študentov, ki so brez (redne) službe in živijo doma, je bilo bolj smiselno povprašati po dohodkih gospodinjstva kot po njihovi plači. Zaposlitveni status smo definirali, kot naj bi bilo smiselno za populacijo fakultete (torej brez dijakov, upokojencev kot pri SURS-u). Da bi zajeli politično usmeritev, uporabljamo standardno samoocenjevalno levo/desno lestvico politične nagnjenosti in odgovore razvrstimo v 6 kategorij. Te kategorije so: Ne vem, Levo, Leva sredina, Sredina, Desna sredina in Desno (Montagnoli idr., 2016). Odgovor "Ne vem/Nimam političnega stališča" je anketirancem omogočil, da so se izognili nujni izbiri, če nimajo jasne politične preference ali raje niso delili svojih političnih preferenc v raziskavi. "Sredina" odgovora daje anketnemu vprašanju jasno vmesno točko, kar anketirancem omogoča, da zavzamejo tisto, kar se dojemata kot relativno nevtralnno stališče, in pomaga izboljšati kakovost naših podatkov (Esposito in Theuerkauf, 2021). Za samooceno je postavljena lestvica od 1 (nezadostno) do 5 (odlično), kot se navadno ocenjuje v šolah, primerljivo lestvico uporabljajo tudi pri OECD (2022). Smeri študija se ni preverjalo zaradi različnih predhodnih študijev, pa tudi večjega razpona glede starosti kot na drugih fakultetah in je to lahko večji faktor pri rezultatih od smeri izobraževanja, saj naj bi ekonomska, tako kot finančna pismenost, rastla s starostjo in nekje po petdesetem letu zopet upadla (Preston, 2020). Največje razlike glede na izobrazbo so ugotovljene med nižjimi stopnjami izobrazbe in visokošolsko stopnjo (McCowage, 2023; Bruegel, 2024), kar ni relevantno, če opravljamo raziskavo zgolj v populaciji študentov. V drugem delu ankete so bila usmerjena vprašanja za merjenje ekonomske pismenosti udeležencev. Ta del vključuje vprašanja o makroekonomiji in fiskalni ekonomiji. Prva štiri preverjajo poznavanje bolj oprijemljivih podatkov; naslednjih pet pa bolj ekonomsko teoretično znanje. Vprašanja temeljijo na tujih raziskavah (Bruegel, OECD, RBA) in so prilagojena tako, da pokrivajo različne dimenzije ekonomije in financ, ki so prilagojene evropskemu prostoru. Prav tako niso smela biti preveč dolga, da anketiranci sploh želijo odgovarjati, a kljub temu vseeno morala zajeti različne vidike ekonomskega znanja, zato vsi tovrstni vprašalniki (CEE, 2013; S&P GLOBAL FINLIT, 2014; OECD, 2022; McCowage, 2023) uporabljajo vprašanja s ponujenimi odgovori. Ponujenih je več odgovorov kot na primer samo 2, da čim bolj nevtraliziramo efekt ugibanja.

V nadaljevanju je krajša argumentacija vprašanj (V) in navedba njenih virov. V1: Inflacija je v monetarni ekonomiji zelo pomembna, zato je v skoraj vseh drugih vprašalnikih standardno vprašanje – 11. ekonomski standard CEE (SinP Global Finlit, 2014; OECD, 2022; McCowage, 2023). Pravilen odgovor je 2 %, kar v EU določa ECB (Höflmayr, 2021). V2: Spada pod vlogo ekonomske institucije – 10. ekonomski standard (CEE, 2013). Je lastno zastavljeno vprašanje, ker smo vključeni v EU, zato je pomembno poznavanje tudi delovanje zunaj državnih institucij oziroma organov. "Evropski fiskalni odbor (EFB) je neodvisno svetovalno telo Evropske komisije" (EK, n. d.) V3: Preverja bolj nacionalno usmerjeno ekonomsko znanje – 20. standard (CEE, 2013). Vprašanje je bilo zasnovano tako, da preverja razumevanje razlik med javnofinančnim primanjkljajem, nominalno vrednostjo dolga, referenčno vrednostjo 60 % BDP ter povprečjem bruto dolga EU (Eurostat Database, 2024). V4: Gre za pogosto vprašanje na ekonomskih fakultetah, ki preverja bolj finančno področje (van Rooij idr., 2011). Delnica je dolžniški vrednostni papir, obveznica je lastniški vrednostni papir (Maverick, 2024). V5: Zelo uporabno znanje tudi na ravni posameznika in je zapisano tudi v drugih anketah (S&P Global FinLit, 2014; OECD, 2022). V6: Lastno zamišljeno vprašanje v luči novih fiskalnih pravil EU (Larch idr., 2023) spada pod 20. ekonomski standard po CEE (2013) fiskalna in monetarna politika. V7: Spada prav tako v polje fiskalne in monetarne politike. Vprašanje je aktualno v smislu nedavne pandemije, kjer bi vlade morale delovati ekspanzivno in v Evropi (Grynberg in Habib, 2021) tudi po večini so. Ekspanzivna fiskalna politika zajema povečevanje javnih izdatkov ali zmanjševanje davkov (tudi oboje) za spodbujanje gospodarske dejavnosti in pospeševanje okrevanja (Stone, 2020; Arigoni idr., 2024). V8: Gre za vprašanje na bolj osebnem nivoju in aplikacija posledic na gospodarstvo države. Je v vprašalnikih, kot je CEE, standard 4 (2013). Znižanje davkov na izplačane plače poveča razpoložljivi dohodek delavcev in

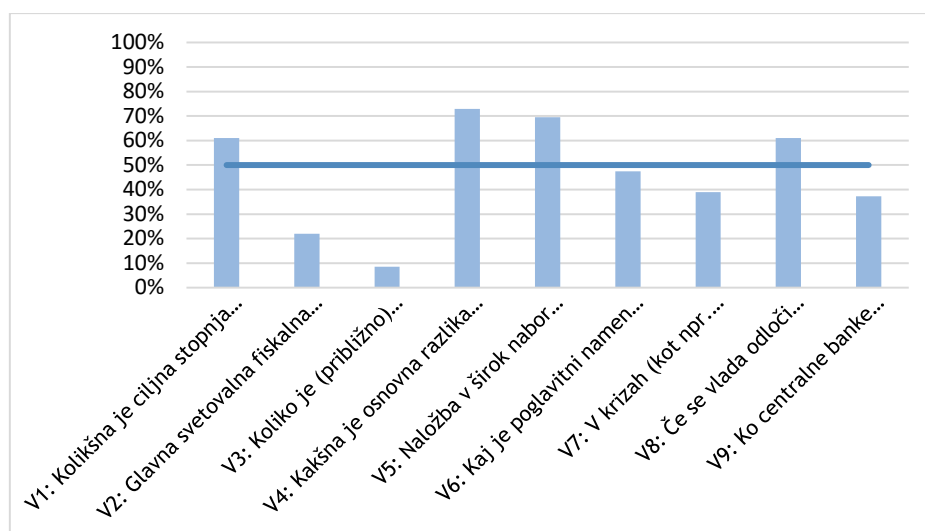
posledično potrošnje (Vermeer, 2022). Več dohodka lahko vodi k več dejavnostim, za katere se dohodek lahko uporabi, kot sta varčevanje in potrošnja. Podjetja bodo manj drago zaposlovala delavce, zato se brezposelnost zagotovo ne bo povečala. Neposrednega učinka sprememb davka na izplačane plače na naložbe ni (Benzarti in Harju, 2020), saj gre pri investicijah pogosto za visoke zneske, ki se planirajo na daljši rok preko različnih finančnih instrumentov, zato znižanje takšnih davkov v realnem obsegu ne more to neposredno spremeniti. V9: Je v podobnem kontekstu v anketi od CEE, standard 20 (2013), delno pa lastno vprašanje, da zajame bolj celostno razumevanje odnosov in povezav v ekonomiji (IMF, 2023).

S tem ko smo postavili 9 vprašanj, smo zagotovili neparnost – podobno kot Bruegel (2024) s petimi; tako lahko mejo zadostne ekonomske pismenosti postavimo na več kot 50 %. Tako smo bolj zajeli realno poznavanje, pa tudi statistično je tako malo število vprašanj manj primerno.

3 REZULTATI

Rezultati ekonomske pismenosti so prikazani kot zbirni kazalnik ekonomske pismenosti, ki temelji na tem, na koliko od 9 vprašanj o makroekonomskih odnosih se je pravilno odgovorilo. Posamezna ocena je potemtakem v razponu od 0 do 9 (vprašanje o samooceni ekonomskega znanja se ne upošteva). Nato so bili izračunani povprečni rezultati pismenosti za skupine anketirancev kot avstralske centralne banke (RBA; McCowage, 2023). Odgovore posameznikov, ki so vprašanja izpolnili neverjetno hitro, smo odstranili, skupaj z nepopolnimi ali neveljavnimi anketami, tako da smo obdržali opažanja 59 anketirancev. Ekonomsko pismenost smo ugotavljali samo pri tistih anketirancih, ki so pravilno odgovorili na več kot 50 % vprašanj, podobno kot je to definirala RBA (McCowage, 2023).

Večina anketirancev ocenjuje svojo ekonomsko pismenost kot srednje dobro, saj je bila najpogostejša ocena 3. Izbralo jo je 44,1 % anketirancev. Le manjši delež anketirancev se je ocenil z najvišjo oceno (5,1 % z oceno 5) ali najnižjo oceno (5,1 % z oceno 1). Na podlagi rezultatov ugotovimo, da največ anketirancev (61 %) pravilno ocenjuje, da je ciljna stopnja inflacije ECB 2 %. Kar 61 % anketirancev napačno meni, da je glavna svetovalna fiskalna institucija v EU Evropska centralna banka in pravilni odgovor pozna le 22 % anketirancev. Slovenski bruto dolg sektorja država za leto 2023 je pravilno ocenilo le 8,5 % anketirancev. 72,9 % anketirancev pravilno razume razliko med delnico in obveznico. 69,5 % anketirancev pravilno razume, da je naložba v širok nabor delnic podjetja manj tvegana kot naložba v eno delnico. Glavni namen fiskalnih pravil, tj. zagotavljanje fiskalne discipline in stabilnosti, pravilno prepozna 47,5 % anketirancev. V kriznih časih, kot je pandemija, bi morala biti fiskalna politika ekspanzivna, kar pravilno prepozna 39 % anketirancev. Največ anketirancev, 61 %, pravilno napove, da zmanjšanje davkov na izplačane plače vodi k povečanju potrošnje. Tudi 37,3 % anketirancev pravilno ocenjuje, da zvišanje obrestnih mer centralnih bank znižuje stopnjo inflacije in zmanjšuje povpraševanje po posojilih. Najslabše odgovorjeno, le z 8,5 %, je bilo vprašanje o slovenskem bruto dolgu sektorja država v deležu BDP v letu 2023, najbolje, z 72,9 %, pa o osnovni razliki med delnico in obveznico, kar je ogromna razlika. Meja 50 odstotkov pravih odgovorov (kot smo zastavili mejo) je bila presežena le pri štirih vprašanjih (Graf 1).

Graf 1. Odstotek pravih odgovorov po vprašanjih

Za ugotavljanje ekonomske pismenosti med študenti iz povprečja (47 %) lahko sklenemo, da imajo študenti precej nizek nivo ekonomske pismenosti.

Za namene preverjanja, ali obstaja soodvisnost med dohodkovnim razredom anketirancev in njihovo ekonomsko pismenostjo, smo izračunali Pearsonov točkovno-biserialni koeficient korelacije. Ta vrsta korelacije se uporablja, ko je ena spremenljivka binarna (0 in 1), druga pa ordinalna (Tabela 1).

Tabela 1. Povezanost med dohodkovnim razredom in ekonomsko pismenostjo

Spremenljivka	Koeficient korelacije	1	2
V kateri dohodkovni razred bi uvrstili vaše gospodinjstvo?	<i>R</i>	1	0,382**
Ekonomska pismenost	<i>r</i>	0,382**	1

Opomba: ** Korelacija je statistično značilna pri 0,001 (enako kot v RBA raziskavi).

Rezultati kažejo, da korelacijski koeficient znaša 0,382, kar kaže na zmerno pozitivno povezanost med dohodkovnim razredom in ekonomsko pismenostjo. Rezultat je statistično značilen ($p = 0,003$). To pomeni, da višji dohodkovni razred anketirancev pomembno prispeva k večji verjetnosti za pravilne odgovore pri vprašanjih o ekonomski pismenosti.

Ob preverjanju hipoteze 1 rezultati kažejo, da pri večini vprašanj spola nista odgovarjala enako. Pri vprašanju o glavni svetovalni fiskalni instituciji v EU je pravilno odgovorilo 28 % moških in 17,6 % žensk. Slovenski bruto dolg sektorja država v deležu BDP za leto 2023 je pravilno ocenilo 12 % moških in 5,9 % žensk. Pri vprašanju o poglavitnem namenu fiskalnih pravil je pravilno odgovorilo 36 % moških in 55,9 % žensk. Medtem ko je pri vprašanju o tem, kakšna bi morala biti fiskalna politika v krizah, pravilno odgovorilo 28 % moških in 47,1 % žensk. Glede zmanjšanje davkov na izplačane plače je pravilno odgovorilo 52 % moških in 67,6 % žensk. Pri zadnjem vprašanju o učinkih zvišanja obrestnih mer centralnih bank je pravilno odgovorilo 56 % moških in 26,5 % žensk. Podobni odstotki pravih odgovorov pa so bili pri vprašanju o inflaciji in o razliki med delnico in obveznico.

V okviru prve hipoteze, ki se tiče ekonomske pismenosti, smo najprej preverili homogenost varianc med skupinami glede na spol. V ta namen smo uporabili Levenov test, ki je pokazal p -vrednost 0,158, kar pomeni, da je predpostavka homogenosti varianc izpolnjena. Na podlagi tega je uporaba t -testa neodvisnosti primerna (Tabela 2).

Tabela 2. Ocena ekonomske pismenosti glede na spol anketirancev

Tabela 2: Ocena ekonomske priležnosti glede na spol anketirancev									
Spremenljivka		n	$\bar{x}$	s	Levenov test		t-test		
					F	p	t	s. p.	p
Spol	Moški	25	0,46	0,193	2,042	0,158	-0,292	57	0,771
	Ženski	34	0,47	0,219					
Opomba: n - število anketirancev; $\bar{x}$ - povprečna vrednost; s - standardni odklon; F - rezultati F testa; t - t vrednost; s.p. - stopnja prostosti; p - statistična značilnost.									

Rezultati kažejo, da ni statistično značilne razlike v ekonomski pismenosti med moškimi in ženskimi študenti ($t = -0,292$, $p = 0,771$). Povprečna ocena ekonomske pismenosti je 0,46 za moške in 0,47 za ženske, kar kaže na zelo majhno razliko med spoloma. Negativna t-vrednost ($-0,292$) pomeni, da je povprečje za moške nekoliko manjše od povprečja za ženske, vendar ta razlika ni statistično značilna. Rezultati tako ne podpirajo hipoteze, da so študenti bolj ekonomsko pismeni kot študentke in zato Hipotezo 1 zavrnilo – ničelno hipotezo obdržimo.

Postavili smo drugo hipotezo, ki se glasi: Politično desno usmerjeni študenti na izbrani fakulteti dosegajo višji nivo ekonomske pismenosti od levo usmerjenih. Levo in levosredinske politično usmerjene študente smo združili v eno skupino ter desne in desnosredinske v drugo skupino. Pri vprašanju o ciljni stopnji inflacije ECB je 73,3 % politično levo usmerjenih anketirancev pravilno odgovorilo, v primerjavi s 56,3 % politično desno usmerjenih anketirancev. Vprašanje o glavni svetovalni fiskalni instituciji v EU je pravilno odgovorilo 40 % politično levo usmerjenih anketirancev in 25 % politično desno usmerjenih anketirancev. Pravilne odgovore glede slovenskega bruto dolga sektorja država je dalo 13,3 % politično levo usmerjenih anketirancev in 12,5 % politično desno usmerjenih anketirancev, kar kaže na nizko stopnjo pravilnosti pri obeh skupinah. Pri zadnjem vprašanju o učinkih zvišanja obrestnih mer centralnih bank je pravilno odgovorilo 50 % politično desno usmerjenih anketirancev, v primerjavi z le 6,7 % politično levo usmerjenih anketirancev. Glede na rezultate ne moremo sklepati da ena ali druga skupina bolje razume določeno ekonomsko podpodročje, kot sta npr. fiskalna in monetarna ekonomija. Nadalje smo za potrebe preverjanja hipoteze opravili Levenov test, je pokazal p-vrednost 0,865, kar pomeni, da je predpostavka homogenosti varianc izpolnjena. Na podlagi tega smo uporabili neodvisni t-test (Tabela 3).

Tabela 3. Ocena ekonomske pismenosti glede na politično desno in levo usmerjene anketirance

Spremenljivka		n	$\bar{x}$	s	Levenov test		t-test		
					F	p	t	s. p.	p
Politična usmerjenost	Levo	15	0,46	0,20	0,029	0,865	-0,435	29	0,667
	Desno	16	0,49	0,23					
Opomba: n - število anketirancev; $\bar{x}$ - povprečna vrednost; s - standardni odklon; F - Rezultati F testa; t - t-vrednost; s.p. - stopnja prostosti; p - statistična značilnost.									

Rezultati kažejo, da ni statistično značilne razlike v ekonomski pismenosti med politično levo in desno usmerjenimi študenti ($t = -0,435$, $p = 0,667$). Povprečna vrednost ekonomske pismenosti je 0,46 ($s = 0,20$) za levo usmerjene študente in 0,49 ($s = 0,23$) za desno usmerjene študente. Negativna t-vrednost pomeni, da je povprečje za levo usmerjene nekoliko manjše od povprečja za desno usmerjene, vendar ta razlika ni statistično značilna. Ničelno hipotezo obdržimo. Na podlagi rezultatov zavrnilo drugo hipotezo, ki

pravi, da desno usmerjeni študenti dosegajo višji nivo ekonomske pismenosti od levo usmerjenih.

Preverjali smo tudi tretjo hipotezo, ki se glasi: Študenti določene fakultete, ki predstavljajo generacijo X so bolj ekonomsko pismeni od študentov generacije Z. Pri vprašanju o ciljni stopnji inflacije ECB je generacija X dosegla najvišji odstotek pravilnih odgovorov (78,3 %), sledi generacija Y (60,0 %) in generacija Z (37,5 %). Generacija X pa je imela najnižji odstotek pravilnih odgovorov glede osnovne razlike med delnico in obveznico (60,9 %) v primerjavi z generacijo Z (75,0 %) in generacijo Y (85,0 %). Na splošno rezultati kažejo, da generacija X izkazuje višjo stopnjo ekonomske pismenosti v primerjavi z generacijo Z in generacijo Y, vendar pa ima v treh vprašanih generacija Z več pravilnih odgovorov kot generacija X. Nato smo v okviru hipoteze 3 preverili, ali so anketiranci, ki pripadajo v generacijo X, bolj ekonomsko pismeni kot anketiranci, ki pripadajo generaciji Z. Rezultati Levenovega testa za enakost varianc kažejo, da ni statistično značilnih razlik med variancami skupin ($F = 1,074$, $p = 0,307$), kar pomeni, da je predpostavka homogenosti varianc izpolnjena, zato je uporaba t-testa neodvisnosti primerna. Rezultate prikazujemo v Tabeli 4.

Tabela 4. Ocena ekonomske pismenosti glede na generacijo Z in generacijo X

Tabela 4: Ocena ekonomske pismenosti glede na generacijo Z in generacijo X									
Spremenljivka		n	$\bar{x}$	s	Levenov test		t-test		
					F	p	t	s. p.	p
Generacija	Gen Z	16	0,45	0,28	1,074	0,307	-0,552	37	0,584
	Gen X	23	0,49	0,19					
Opomba: n - število anketirancev; $\bar{x}$ - povprečna vrednost; s - standardni odklon; F - Rezultati F testa; t - t-vrednost; s.p. - stopnja prostosti; p - statistična značilnost.									

Med generacijo Z in generacijo X ni statistično značilne razlike v ekonomski pismenosti ($t = -0,552$, $p = 0,584$). Povprečna vrednost ekonomske pismenosti je 0,45 ($s = 0,28$) za generacijo Z in 0,49 ($s = 0,19$) za generacijo X. Negativna t-vrednost ($-0,552$) pomeni, da je povprečna ekonomska pismenost generacije Z nekoliko nižja od povprečne ekonomske pismenosti generacije X, vendar ta razlika ni statistično značilna. Na podlagi teh rezultatov ni dovolj dokazov, da bi podprli hipotezo, da študenti generacije X dosegajo višji nivo ekonomske pismenosti od študentov generacije Z, zato hipotezo 3 zavrnamo.

4 RAZPRAVA

Podatki ne pojasnjujejo, zakaj je bil delež pravilnih odgovorov pri nekaterih vprašanih zelo nizek, pri drugih pa višji, a obstaja nekaj možnih razlag. Najnižji delež pravilnih odgovorov se je nanašal na vprašanje o bruto dolgu Slovenije, kar kaže na to, da specifične številke, povezane z javnimi financami, niso široko poznane – za razliko od stopnje inflacije, ki je pogosto omenjena v medijskih poročilih. Pri obeh vprašanih o delnicah so anketiranci pokazali visoko stopnjo poznavanja. Ti dve vprašanji, ki sta bolj finančne narave, sta naslavljal manj "abstraktne" pojme od vprašanj iz fiskalne politike. Splošna raven ekonomske pismenosti, nižja od 50 %, je skladna z rezultati raziskave Reserve Bank of Australia (RBA), na podlagi katere je bil oblikovan tudi konceptualni okvir naše raziskave. Glavni namen raziskave je bil raziskati raven ekonomske pismenosti med študenti slovenskega družboslovnega visokošolskega zavoda. Kot je bilo že poudarjeno, omejitve priložnostnega vzorčenja in majhno število sodelujočih omejujejo možnost posploševanja rezultatov. Kljub tem omejitvam raziskava ponuja dragocen vpogled v stanje ekonomske pismenosti v slovenskem visokošolskem prostoru. Dodano znanstveno vrednost predstavlja tudi oblikovanje kratkega testa ekonomske pismenosti, ki temelji na mednarodnih raziskavah in omogoča praktično uporabo v raziskovalne in pedagoške namene. Rezultati kažejo, da v okviru našega vzorca ni bilo statistično značilnih razlik v ekonomski pismenosti med spoloma,

medgeneracijsko in glede na politično usmerjenost. Rezultati, ki niso pokazali razlik med spoloma, se razlikujejo od ugotovitev številnih drugih raziskav (npr. Happ idr., 2021; Barton in Rodet 2025), kjer so bile razlike med moškimi in ženskami prisotne. Podobno so tudi generacijske razlike, prisotne v raziskavi GFLEC (2021). V tem primeru so bile statistično značilno neizražene. Hipoteza o politični usmerjenosti ni bila potrjena kljub podatkom iz britanskega prostora (Montagnoli idr., 2016), kar kaže na različne kulturne in sistemske kontekste med Anglijo in Slovenijo. Ob tem Barton in Rodet (2025) opozarjata, da višja raven ekonomske pismenosti ne pomeni nujno večjega soglasja glede ekonomskih politik, saj posamezniki kljub znanju ohranjajo ideološko raznolikost. (Ne)razlike med ekonomsko pismenostjo študentov in študentk ter med generacijami bi v določeni meri lahko pripisali veliki egalitarnosti slovenske družbe.

5 ZAKLJUČEK

Priložnostno vzorčenje in nizko število anketiranih močno omejujeta možnost posploševanja rezultatov na širšo populacijo slovenskih študentov, zato priporočamo, da se v prihodnje izvedejo raziskave na nacionalno reprezentativnem vzorcu. Kljub temu gre za prvo tovrstno raziskavo v Sloveniji, ki sistematično meri ekonomsko pismenost na osnovi relevantnih tem in makroekonomskih vprašanj, ki bazirajo na raziskavah tujih inštitucij, kot so OECD, RBA in Bruegel. Statistično značilnih razlik med spoloma, generacijami ali politično usmerjenostjo ni bilo, kar nakazuje na relativno homogeno raven ekonomske pismenosti v analizirani populaciji. Edina statistično značilna povezanost je bila ugotovljena med višjim dohodkovnim razredom in višjo stopnjo ekonomske pismenosti, kar potrjuje rezultate nekaterih tujih raziskav o vlogi socialno-ekonomskega statusa pri razumevanju ekonomskih konceptov.

V svetu nenehnega razvoja, inovacij, napredka je nujno, da so posamezniki sposobni slediti takšnemu tempu sprememb in se temu ustrezno prilagajati. Prav tako tudi današnja nacionalna gospodarstva postajajo čedalje bolj kompleksna in dinamična, zato je visoka stopnja ekonomske pismenosti zelo zaželeno. Zaradi procesa naraščajočih lažnih novic in populizma se pokaže nujna po večjem ekonomskem znanju. Poleg tega bi bilo smiselno razviti podpirne programe za študente iz manj privilegiranih družin, da bi omogočili enakopravno dostopnost do ekonomskih vsebin in zmanjšali socialne razlike v ekonomski pismenosti. Slabi rezultati v naši raziskavi poudarjajo pomen posredovanja ekonomskih informacij na preprost in ciljno usmerjen način, da se podpre razumevanje in delovanje v ekonomskem okolju, ki konkretno vpliva na življenje ljudi.

Literatura

- Arnold, I. J. M. (2020). Gender in major choice within economics: Evidence from Europe. *International Review of Economics Education*, 35, 100191. <https://doi.org/10.1016/j.iree.2020.100191>
- Barton, J., in Rodet, C. (2025). Economic literacy and public policy views. *The Journal of Economic Education*, 1-16. <https://doi.org/10.1080/00220485.2025.2518155>
- Benzarti, Y., in Harju, J. (2021). Can payroll tax cuts help firms during recessions? *Journal of Public Economics*, 200. <https://www.nber.org/papers/w27485>
- Beresford Research. (n.d.). *Age range by generation - Beresford Research*. <https://www.beresfordresearch.com/age-range-by-generation/>
- Dilek, S., Kesgingöz, H., Konak, A., in Halicioğlu, S. (2018). Factors affecting economic literacy. *Afro Eurasian Studies*, 7(1), 11-51. <https://doi.org/10.33722/afes.475575>
- Dimock, M. (2019). *Defining generations: Where Millennials end in Generation Z begins*. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/short-reads/2019/01/17/where-millennials-end-in-generation-z-begins/>
- Esposito, L., in Theuerkauf, U. G. (2021). Economic well-being in self-placements on a Left-Right scale: Evidence from undergraduate students in seven countries. *Journal of Political Ideologies*, 29(1), 98–120. <https://doi.org/10.1080/13569317.2021.2003974>
- Eurostat. (2024). *Government deficit/surplus, debt in associated data*. https://ec.europa.eu/nvestop/databrowser/view/gov_10dd_edpt1_custom_11515492/default/table?lan

- [g=en](#)
- Grynberg, C., in Habib, M. M. (2021). *EU in ECB policy responses to the COVID-19 pandemic in the international role of the euro*. European Central Bank.
https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/ire/article/ecb.ireart202106_01-b6aa720439.en.pdf
- Happ, R., Kato, M., in Rüter, I. (2021). Results from the test of economic literacy in Germany in Japan: A critical discussion on the gender effect. *Citizenship, Social in Economics Education*, 20(1), 48-68.
<https://doi.org/10.1177/20471734211004117>
- Höflmayr, M. (2021). *ECB monetary policy: Strategic review*. European Parliament.
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698050/EPRS_BRI\(2021\)698050_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/698050/EPRS_BRI(2021)698050_EN.pdf)
- Ingale, K. K., in Paluri, R. A. (2022). Financial literacy in financial behaviour: A bibliometric analysis. *Review of Behavioral Finance*, 14(1), 130-154. <https://doi.org/10.1108/RBF-06-2020-0141>
- International Monetary Fund. (2023). *Monetary policy in central banking*.
<https://www.imf.org/en/About/Factsheets/Sheets/2023/monetary-policy-in-central-banking>
- Kaiser, T., Oberrauch, L., Pang, M. F., in Seeber, G. (2021). *Using the Test of Economic Competence with secondary school students in Hong Kong: Results in psychometric properties*. ZBW - Leibniz Information Centre for Economics. <https://hdl.hinle.net/10419/236205>
- Larch, M., Malzubris, J., in Santacroce, S. (2023). Numerical compliance with EU fiscal rules: Facts in figures from a new database. *Intereconomics*.
<https://www.intereconomics.eu/contents/year/2023/number/1/article/numerical-compliance-with-eu-fiscal-rules-facts-in-figures-from-a-new-database.html>
- Livermore, T., in Major, M. (2021). *What Is Driving Participation and Diversity Trends in Economics? A Survey of High School Students*. Reserve Bank of Australia Research Discussion Papers.
<https://www.rba.gov.au/publications/rdp/2021/2021-06/full.html>
- Lusardi, A., Mitchell, O. S., in Curto, V. (2010). Financial literacy among the young. *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 358-380. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6606.2010.01173.x>
- Maverick, J. (2024). *Debt market vs. equity market: What's the difference?* Investopedia.
<https://www.investopedia.com/ask/answers/071415/what-are-differences-between-debt-in-equity-markets.asp>
- McCowage, M. (2023). Economic literacy in Australia: A first look. *RBA Bulletin*.
<https://www.rba.gov.au/publications/bulletin/2023/sep/economic-literacy-in-australia-a-first-look.html>
- McCowage, M., in Dwyer, J. (2022). Economic literacy: What is it in why is it important? *RBA Bulletin*.
<https://www.rba.gov.au/publications/bulletin/2022/dec/economic-literacy-what-is-it-in-why-is-it-important.html>
- Modig, N. (2022). Why powerful economic content in scientific language in social studies textbooks matters. *Journal of Social Science Education*, 21(2), 22-48. <https://doi.org/10.11576/jsse-3969>
- Montagnoli, A., Moro, M., Panos, G. A., in Wright, R. (2016). Financial literacy in political orientation in Great Britain. *IZA Discussion Paper No. 10285*. <https://ssrn.com/abstract=2861070>
- Murtinu, S., Piccirilli, G., in Sacchi, A. (2017). Fiscal policy, government polarization, in the economic literacy of voters. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2863016
- Norrish, A. (2017). What is economic literacy? *Medium*. <https://blog.ecnmy.org/what-is-economic-literacy-577e05c378b6>
- Organisation for Economic Co-operation in Development. (2022). *OECD/INFE toolkit for measuring financial literacy in financial inclusion 2022*. <https://www.oecd.org/financial/education/2022-INFE-Toolkit-Measuring-Finlit-Financial-Inclusion.pdf>
- Preston, A. (2020). *Financial literacy brief: Financial literacy in Australia - Insights from HILDA*. UWA Public Policy Institute. https://api.research-repository.uwa.edu.au/ws/portalfiles/portal/73668586/Financial_Literacy_in_Australia.pdf
- Salemi, M. K. (2005). Teaching economic literacy: Why, what in how. *International Review of Economics Education*, 4(2), 46-57. [https://doi.org/10.1016/S1477-3880\(15\)30132-8](https://doi.org/10.1016/S1477-3880(15)30132-8)
- Taherdoost, H. (2016). Sampling methods in research methodology: How to choose a sampling technique for research. *International Journal of Academic Research in Management*, 5, 18-27.
<https://doi.org/10.2139/ssrn.3205035>
- van Rooij, M., Lusardi, A., in Alessie, R. (2011). Financial literacy in stock market participation. *Journal of Financial Economics*, 101(2), 449-472.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304405X11000717>
- Vermeer, T. (2022). *How do income taxes affect the economy?* Tax Foundation.
<https://taxfoundation.org/research/all/state/income-taxes-affect-economy/>
- Walstad, W. B., Rebeck, K., in Butters, R. B. (2013). *Test of economic literacy examiner's manual* (4th edition). <https://www.econedlink.org/wp-content/uploads/2018/09/TEL-Manual.pdf>
- Yawson, D. E., in Yamoah, F. A. (2020). Understining satisfaction essentials of e-learning in higher education: A multi-generational cohort perspective. *Heliyon*, 6(11). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e05519>

Priloge

Priloga 1 (pravilni odgovori so označeni sivo)

Označite spol:

Moški.

Ženski.

V katero starostno kategorijo spadate?

18–27 let.

28–43 let.

44–59 let.

60–78 let.

V kateri dohodkovni razred bi uvrstili vaše gospodinjstvo?

1. kvintil: 9.680 €

2. kvintil: 14.572 €

3. kvintil: 18.023 €

4. kvintil: 21.984 €

5. kvintil: 32.293+ €

Kakšen je vaš zaposlitveni status?

Študen.t

Zaposlen v javnem sektorju (uprava, šolstvo, zdravstvo, sociala, kultura idr.).

Zaposlen v zasebnem sektorju.

Podjetnik.

Brezposeln.

Kako bi se politično opredelili?

Levo.

Levosredinsko.

Sredinsko.

Desnosredinsko.

Desno.

Ne vem/Nisem opredeljen.

Kakšna je vaša samoocena ekonomsko pismenosti? (1 nezadostno - 5 odlično)

1

2

3

4

5

V1 – Kolikšna je ciljna stopnja inflacije ECB?

-1

0

2

3

V2 – Glavna svetovalna fiskalna institucija v EU je?

Evropska centralna banka.

Evropski fiskalni odbor.

Evropska komisija.

Ne obstaja.

V3 – Koliko je (približno) znašal slovenski bruto dolg sektorja država v deležu BDP v 2023?

3,6

43,7

60,0

81,7

69,2

V4 – Kakšna je osnovna razlika med delnico in obveznico?

Delnica je lastniški vrednostni papir, obveznica pa dolžniški vrednostni papir.

Delnica je dolžniški vrednostni papir, obveznica je lastniški vrednostni papir.

Delnica in obveznica sta lastniški vrednostni papir.

Delnica in obveznica sta dolžniški vrednostni papir.

V5 – Naložba v širok nabor delnic podjetja bo verjetno?

Manj tvegano kot naložba v eno delnico.

Bolj tvegano kot naložba v eno delnico.

Enako tvegano kot v eno delnico.

V6 – Kaj je pglavitni namen "fiskalnih pravil" v okviru ekonomske politike?

Omejiti izdatke za socialne programe.

Omejiti količino denarja v obtoku.

Vplivati na stopnjo inflacije .

Zagotoviti višjo gospodarsko rast.

Zagotoviti fiskalno disciplino in stabilnost.

V7 – V krizah (kot npr. pandemija), bi morala fiskalna politika biti?

Ekspanzivna.

Restriktivna.

Nevtralna.

V8 – Če se vlada odloči zmanjšati davke na izplačane plače delavcev, bo najverjetneje prišlo do?

Zmanjšanja varčevanja.

Zmanjšanja naložb.

Povečanje potrošnje.

Povečanje brezposelnosti.

V9 – Ko centralne banke zvišajo svoje obrestne mere, to običajno povzroči?

Znižanje stopnje inflacije in povečanje povpraševanja po posojilih.

Znižanje stopnje inflacije in zmanjšanje povpraševanja po posojilih.

Zvišanje stopnje inflacije in povečanje povpraševanja po posojilih.

Zvišanje stopnje inflacije in zmanjšanje povpraševanja po posojilih.

Priloga 2 Demografske in druge značilnosti anketirancev

Spremenljivka	Možne vrednosti	n	%
Spol	Moški	25	42,4
	Ženski	34	57,6
Starostne kategorije	18–27 let	16	27,1
	28–43 let	20	33,9
	44–59 let	23	39,0
Dohodkovni razred gospodinjstva	1. kvintil: 9.680 €	13	22,0
	2. kvintil: 14.572 €	12	20,3
	3. kvintil: 18.023 €	8	13,6
	4. kvintil: 21.984 €	15	25,4
	5. kvintil: 32.293+ €	11	18,6
Zaposlitveni status	Študent	12	20,3
	Zaposlen v javnem sektorju (uprava, šolstvo, zdravstvo, sociala, kultura idr.)	20	33,9
	Zaposlen v zasebnem sektorju	22	37,3
	Podjetnik	5	8,5
Politična opredelitev	Levo	5	8,5
	Levosredinsko	10	16,9
	Sredinsko	18	30,5
	Desnosredinsko	9	15,3
	Desno	7	11,9
	Ne vem/Nisem opredeljen	10	16,9

Legenda: n – število, % – odstotek